

Dědičnost a jedinečnost / Jedinečnost a dědičnost

Biologové odborně zaměřeni na genetiku je téměř výhradně zaměřují na ty funkce genetických informací (soustředěné v genech), které zajišťují stálost, stabilitu druhu apod., a zcela zanedbávají závažnou okolnost, že tato funkce je zcela zřejmě zakomponována do jiné funkce, která naopak zajišťuje jedinečnost každého jedince. Obě tyto odlišné funkce bývají u všech organismů (snad s výjimkou těch nejnižších, přinejmenším některých z nich) poměrně vyváženy, a pouze za určitých zvláštních okolností (které nedokážeme zatím dost spolehlivě specifikovat) je tato rovnováha jedním či druhým směrem mírně narušena a posunuta. Vývoj ve smyslu postupného (ale někdy relativně dosti urychleného) přechodu nejen k jiným formám, ale zejména k formám vyšším není, jak se zdá, nahodilý, jako by o něm rozhodovaly pouze změny prostředí. Ty mají vlastně jen negativní úlohu, totiž že mohou vyřadit odchylky méně přizpůsobivé, ale nemohou být odpovědné za „vynoření“ nových, progresivních a perspektivních odchylek. Dědičnost jako biologický fenomén tedy spočívá nejen v zachovávání toho, čeho bylo dosaženo, ale musíme k ní započítat také jakousi v detailu sice tápavou, ale celkově přece jen zřetelnou nasměrovanou, snad by se mohlo dokonce mluvit o „sličnosti“, ovšem jinak než aristotelsky chápané. Onen TÉLOS nikdy není „předmětně“ předem určen, nejde tedy o zacílenou nějakým předem určeným směrem, od něhož každá úchylka znamená chybu a ztroskotání. Téličnost si svou nasměrovanou zachovává, ale její cíl není předem dán, není o něm předem rozhodnuto, není to žádná přede (a případně od věčnosti) daná „idea“ ani předem rozhodnutá „forma“ (tedy ani platónská idea, ani aristotelská MORFÉ). Bergson postihl něco velmi podstatného, když mluvil o „tvořivém vývoji“, a podobně třeba Smuts, když mluvil o „emergenci“ nového, apod. Jde vskutku o jakousi pořádající, organizující mohutnost, která však není spjata s žádnými předem danými předmětnými obrazy či tvary, ale rozhodující je u ní ona spíše nepředmětná tendence k tomu, co Teilhard charakterizoval jako „kroky dál a výš“. A právě k uskutečnění (realizaci) takových kroků (tj. výkonů nějakého subjektu) je zapotřebí oné nejen „individuálnosti“ tohoto subjektu, ale také jeho „jedinečnosti“. Organismus jako celek tedy není jen jakýmsi „prostředkem“ k tomu, aby „sobecký gen“ zachoval svou identitu, nýbrž naopak cílem je jedinečný jedinec, tj. jedinečný organismus, bez jehož aktivity a iniciativy by nebylo možno kroku „kupředu a výš“ dosáhnout.

(Písek, 080914-3.)